

Erasmus+

Módszertani ajánlás a Tücsök Zenekar
Tehetségműhely/jó gyakorlat programjának
megvalósításához

Előszó

Kedves felhasználó! Szeretettel köszöntelek a zene világában. A Tücsök Zenekar tehetségműhely/jó gyakorlat komplex programjának első és utolsó fejezete keretbe foglalja a harminc órára lebontott vázlatait. A Tücsök báb, műhelyünk szeretett bábja és jelképe köszönti a gyerekeket az első fejezetben, majd az utolsó fejezetben elbúcsúzik, közben a sok-sok játékos foglalkozáson, viccelődik, bátorít, simogat, vigasztal. A műhelyvezető pedagógus, vállalkozó és kitaláló kedvén, játékoságán, humorán múlik, hogy hívja elő a gyerekek mágikus képzeletét a báb segítségével.

A komplex tehetséggondozó program minden fejezete tartalmazza a zenetörténet gyöngyszemeit, nem zenetörténeti sorrendben, hanem, egy-egy téma, modulok köré, az aktualitásokhoz, dalanyaghoz kapcsolódóan. Igyekeztünk olyan zenei anyagot összeválogatni, mely az óvodás és esetleg kisiskolás gyermekek számára is érthető és feldolgozható, ami segíti átlagon felüli adottságainak, kreatív adottságainak és motivációs adottságainak kibontakoztatását.

Minden vázlat tartalmaz hangszerjátékot (metallofon), melyhez olyan dalanyagot válogattunk, melynek segítségével a gyerekek elsajátítják az alapokat, amihez lehet ritmusosztinátót kitalálni, és zenekarként együtt zenélni. Minden műhelymunka részletesen tartalmazza a hangszerjáték elsajátításának játékos módszereit

Az adaptációs csomag tartalmazza, a felhasználáshoz szükséges vázlatokat, eszközöket, nyomdai anyagokat, ritmuskártyákat, cd-t, Power–point bemutató anyagot a műhelyről, és dvd felvételt egy foglalkozásról. A youtub- ról letölthető zenei részletek linkje az adott vázlatban megtalálható, és ezt a linket a Google-ba kell beírni.

A vázlatok cserélhetők, új ötletekkel bővíthetők, az adaptáló intézmény tárgyi és személyi feltételeinek megfelelően.

Tóthné Keszeg Ildikó

Tehetséggondozó szakember

A program megvalósításának módszertani lépései

A műhelytevékenység helye, szervezeti rendje:

A mikro csoportos tevékenységben legalább öt kisgyermek vesz részt, hetente egyszer, 35-40 percben. A műhelyben egyénileg és párokban is „dolgoznak”. A páros munka lényege, hogy hasonló képességű gyerekek legyenek egymás párjai. Van olyan műhelymunka, ahol a párok ugyanabban az időben más zenei játékot játszanak, majd cserélnek és így körforgásban mindenki sorra kerül. A végén mindenki bemutatja, amit gyakorolt. (Jó, ha van egy műhelysarok, ahol a tevékenység levezetése megoldható. Itt helyezhetők el az eszközök, és az információs táblák.)

A pedagógus mintaadó személyisége:

A tehetségműhelyben végzett munka olyan pedagógust kíván, aki szereti és érti a zenét, legalább egy hangszeren játszik, vagyis rendelkezik azokkal a zenei adottságokkal, melyek alkalmassá teszik őt a zenei műhely vezetésére, hogy kellő motivációval, kitartással végezze a kihívást jelentő munkát. Fontos, hogy legyenek kreatív ötletei, improvizációs képessége, humora, önismerete és a már kidolgozott modulokat, vázlatokat az adott helyzetnek megfelelően tudja átdolgozni, az év végi értékelést követően. Pl.: az adott gyermekcsoport érdeklődése, adottságai, új szakanyagok megismerése. Folyamatos nyitottság, innováció jellemzi munkáját. Tiszta éneklésével, személyiségével pozitív példát sugároz és a zene szeretetét adja át a gyerekeknek. Ezért is fontos, hogy az ebben a 30 órás programban megfogalmazott ötletek, minden pedagógus egyéniségéhez igazíthatóak, cserélhetőek, variálhatóak. Az ötleteket tovább lehet gondolni ezért egy-egy műhelymunka vázlatára érdemes reflexiókat írni, ide jöhetnek az újabb ötletek, inspirációk. Bárki hozzáteheti a saját hangszer tudását.

A tevékenység felépítése:

A **ráhangeléssel** a gyermekek érdeklődésének felkeltése a cél, élje át a zenei csodát az aznapi műhelymunkán, a játékos feladatok ezt a célt szolgálják. A

tevékenység tartalma című rész tartalmazza a **gyenge pontok** fejlesztését, ide terveztük a csuklólazító játékos ujjgyakorlatokat, léggömbökkel, vagy játékos mozdulatokkal. Az **erős pontok** fejlesztésére ritmusjátékot és hangszerjátékot terveztünk. A **tevékenység tartalma** rész minden alkalommal tartalmaz hangszerjátékot. A **kiegészítő tevékenységben** zenehallgatás szerepel, különböző módokon, vagy valamilyen művészeti tevékenység: rajz, festés, zenei album készítése. A **hatásvizsgálatok** lényege az érzés és kreativitás vizsgálat. A **szülők tájékoztatásának** módjai szintén sokfélék lehetnek.

A metallofon tanítás lépéseinek játékos módszerei:

A módszereket úgy dolgoztuk ki, hogy felkeltse a gyermekek érdeklődését, nincs kottaírás, viszont van sok zenei játék és éneklés. A Tücsök báb segít előhívni a gyerekek mágikus képzeletét, ő a műhely szeretett bábja. A tartalom gazdagítását is elősegíti.

A ritmus gyakorlása:

A **ti-ti, tá, ti-ri-ti** és még néhány egyszerű ritmust a nevéen nevezünk, ezt értik és tudják a gyerekek. Sokféleképpen gyakoroljuk: testjátékkal, ritmuskártyákkal, pálcikával, visszhangjátékkal.

A dallam gyakorlása:

A dalanyagot úgy válogattuk össze, hogy életkoruknak megfelelő legyen, figyelembe vettük, hogy a gyerekek tehetségigéretnek, vagyis rendelkeznek átlagon felüli zenei adottságokkal.

A dalok zenei értéket képviselnek, hangkészletük alapján jól énekelhetőek, lehet rá játékot kitalálni és hangszeren is gyakorolható, pl.: ugyanolyan sorokat tartalmazó dalok, melyeknél a gyerekeket rá tudjuk vezetni az azonosságok és különbségek vizsgálatára.

A dalokat bemutatjuk, személyes példamutatással, utánzással is tanulnak a gyerekek. A dal dallamvonalát rajzban is ki lehet fejezni. Énekversenyt rendezünk, melynek célja az éneklési készség fejlesztése és a bátor, tiszta éneklés.

A metallofon, hangszerjáték tanításának játékos lépései:

Színes, kromatikus metallofonokat használunk, mert eredeti hangmagasságban tanítjuk a dalokat, ahogy énekeljük is, így van módosított hang, legtöbbször a „fisz” és a „bé”.

Játékos ujjgyakorlatok, léggömbökkel, vagy testjátékkal:

Először ismerkedünk a hangszerrel, függőlegesen helyezzük magunk elé, hogy a hanglétrát lássák maguk előtt a gyerekek, egy ütőt használunk. Első lépés, a hangvilla „A” hangjának megkeresése, hallás után a hangszeren. A hang ütögetése, csilingeljen, mint a kisharang.

Majd oda-vissza ütögetjük a hangokat a hangszeren. Megbeszéljük a gyerekekkel, hogy a legtöbb dalunk az „A” hangon indul. A dal dallamát térben is mutatjuk, kirakjuk ritmuskártyákkal, lerajzoljuk, a dallam hangjait kikeressük metallofon lapokon, vagy hangolt csengőkkel.

A **dallam kirakására korongokat** használunk, melynek egyik fele kék, másik fele piros. A korongokat piros felükkel felfelé elhelyezzük a hangszeren, úgy hogy a tá-nál egy korong van a ti-ti-nél kettő. Előtte még megbeszéljük, hogy merre kanyarodik a dallam és a ritmusát is eljátsszuk, testjátékkal. A felfelé kanyarodó hangot a kék koronggal jelöljük. A dalokat motívumonként tanuljuk, és egy alkalommal egy vagy két sort gyakorolunk a dal nehézségétől függően. A **metallofon séma** abban segít, hogy aki lemarad, megnézheti a táblán, és így megerősítést kap. A séma a kromatikus metallofon színeit és formáját pontosan lemásoló, segítő rajz, melyre szintén feltesszük a korongokat, gyurmaragasztó segítségével.

A korongok felhelyezését követően ujjunkkal mutatjuk és énekeljük a dalt, majd levarázsoljuk a korongokat és fejben rögzítjük a dallamot.

Vannak **szöveg nélküli dalok**, mint Ránki György: Kopogós, c. műve, ezeknél a pedagógus dúdolása után, utánzással gyakorolunk. Van olyan dal, amihez **színkottát** is használhatunk: pl.: Gryllus Vilmos: Ősz szele zümmög: ebben a dalban sok hang szerepel és nehéz lenne a piros-kék korongos módszert alkalmazni, ezért a metallofon színeivel azonos, színkotta korongokról történik a dallam eljátszása. Ugyanazt a színű hangot üssék le a gyerekek hangszeren, amit a táblán látnak. Szintén lehet motívumonként gyakoroltatni, és ha már jól megy, fejből is. Ha vannak hangolt csengők, vagy **metallofon lapok**, ezekkel ki lehet válogatni az adott dal hangjait és sorba rakni, vagy a dal egy-egy motívumát is lehet így gyakorolni.

A gyerekek a dal hangkészletét jelképezik, **magasság szerint sorba állítva**, ez is egy lehetőség a változatos gyakorlásra. A gyerekek nagyon szeretik a

hangszerjátékot, sikerélményük van, de figyelni kell az arányokra, hogy ne váljon ez monoton gyakorlássá. A **dal dallamvonalát rajzban** is kilehet fejezni.

Kiegészítő tevékenység:

A hangszerjátékot **kiegészítő tevékenység** követi, melynek célja a lazítás. Ez a záró rész igazi zenetörténeti és művészeti utazás, mert itt különböző zeneművekkel ismerkednek, közben rajzolhatnak, vagy mozognak a zenére, lényege a tevékenység lezárása. Van olyan feladat, ahol az ismétlődő témát kell **pálcikákkal** kirakni. A gyerekek szeretik, mert a szép zene hallgatása közben meg tudják figyelni az azonosságokat és különbözőségeket.

Lehetőség van a pedagógus szép énekére, hangszerjátékára, ami illik a műhelytevékenységhez.

Hatásvizsgálatok:

A hatásvizsgálatok lényege, hogy közösen megbeszéljük a gyerekekkel, hogy érezték magukat, indokolják is, hogy miért, táblán jelöljük a gyerekek jelével, háromfokozatú skálán. Az aznapi legjobb ötletet szintén megbeszéljük, mindenki elmondja és indokolja a véleményét, és a legjobb ötletet kitaláló kisgyermek jele a Tücsök szívére kerül.

A szülők tájékoztatása:

Fontos a faliújság elhelyezése. A Tücsök zenekar faliújságján helyezzük el a fotókat, a műhelymunkán készült rajzokat, festményeket, albumokat, mert a kisgyermek ide vezetik szüleiket, hogy megtekintsék együtt, hogy mi történt az aznapi műhelymunka során. Lehet szervezni szülői értekezlete is, valamint elégedettségi kérdőívet kiadni. A Tücsök zenekar tagjai hívókép könyvet kapnak ajándékba, melytartalmazza a tehetségműhelyben tanult dalok rajzait.

A programhoz Műhelynapló is tartozik, mely megtalálható Nagy Jenőné: A tehetségigéretetek gondozásának elmélete és gyakorlata c. könyvében, de lehet önálló műhelynaplót is készíteni.

Jó munkát kívánunk a program megvalósításához!

Felhasznált irodalom

Nagy Jenőné: Tehetségígéretek gondozásának elmélete és gyakorlata felelős kiadó: ONME Óvodapedagógusok Országos Szakmai Egyesülete, Szolnok 2012.

Nagy Jenőné: Csak tiszta forrásból (O.N. M. E alternatív program. Útmutató a program megvalósításához) Második módosított kiadás 2002.

Forrai Katalin: Ének az óvodában Editio Musica Budapest, 1995.

Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában Editio Musica Budapest, 1982

Turmezeiné dr. Heller Erika előadása: „Hogyan gazdagíthatjuk újabb tartalmakkal a tehetségígéretek műhelyeit, hogy a Kodályi irányelveket ne sértsük meg?” – ONME Őszi Konferencia, Budapest, 2011.

Dr. Pásztor Zsuzsa: A zenei munkaképesség gondozás pedagógiája: a Kovács módszer (**Zenei munkaképesség gondozás: ortal.hu/site?f=3&p=38&n=546**)